

תחושת השואה בשירת יעקב לרנר

(50 שנה למותו)

מאת מ. אונגרפלד

יעקב לרנר

בשירו „זאח לצרה“ זה ערער
הערבה, שרבים ראו בו (רב סדן)
את סמל שירתו של יעקב לרנר.
נאמר: „צא והבדל יום סימים /
ותימים ככה דומים! / שממה
אחת ילדתם: / אחים המה.
אחים תאומים.“

הולק „פרס ולנרוד“

„פרס ולנרוד“ ניתן השבוע ל-
שלושה כוסרים, על יצירותיהם,
שנדטסו ב„סאוניים“. השלושה זם:
עין טור-מלכא, על מחזורי שיריה
„השפיעה וחלבוכ“ ו„ששה שיר
רים“. עליזה עמיה, על סימורה
„סוף סוף“ אליעזר שביד, על
מסתו „מחנות השליחות והמרי ב-
שירת ביאליק“.

השופטים היו חיים תורן, יהודה
האורחי ומשה מייזלש.

הטכס נערך בנוכחות קהל רב.
ב. י. מיכלי העלה קווים לדמות ה-
סופר ראובן ולנרוד, ודב חומסקי
קרא את תקנון הפרס. בסוף הטכס
השמיצו את דבריהם מקבלי הפרס.

מה הענים והדאיב את היין של
יעקב לרנר, משורר עדין-נפש,
ומי העכיר את רוחו בנעוריו? י
דמעה מרה, גמי וקינה, כאב צורב
ועצבות תהומית ממלאים את
שירתו, כאילו לא זרחה עליו
מצולם שמש אביב והכל הוא:
שממון, ציה וחזון, ריקנות ויאוש,
ריקבון ופיח. פזמון אחד חזר
בכל שיר ושיר משלו: הכל מק-
סמ"כזב, אחיות-עינים וברק-
ריקבון, פית ואפיסה הוא כל מה
שנדסה מוצק וחזק וכל: ויינו
הסואנים המדומים, אינם אלא
קיטאון המוליך אל והידלון, אל
ההתפוררות, ואותו ארס של
יאוש ואכזבה, שהיה מחלחל בו
כל ימיו, הטך את המשורר תועת
ונורד בלא דרך ובלא תקווה, כי
הוא היה מעבר להיים, היים
שאינם אלא חלום, חלום קשה-
ליל בתוך צהרי יום. שבעוד
שכל היקום הוא תהום, הוא עצמו
אינו אלא מדבר אי.

בצעדים געלמים נכנס אל
היכל הספרות ולבדו ססע במסלול
היין הקצרים וניגונו היה יחום,
זר וחדגוני, ססוג כאב ושיעמום
ובלהה, ונפשו נמשכת אל השממה,
אל החידלון, כי בשמש לא בטח
עוד. בעינו ובדמו השחירו צלליו
הכבדים של היער הלילי שנקר
בטרעפותיו את עין ההוויה השא-
ננה, האם לא הביאה אותו בריחה
זו מן האשליה, מאושר רמיה,
מאור רמיה אל עולם הרגשותיו
של י. ת. ברנר, זה שפירסם את
שיריו הראשונים ב„המעורר“!

בחזון הבלהות, אשר חזה ב-
שיריו „הלילה“, או „בשיר ערש“
התנבאה התחושה המזיזמת לקי-
ראת השחיסות ביהודי אוקראינה
בסוף מלחמת העולם הראשונה
ונהבטאה נבואת הלג האיומה על
שואת יהודי אירופה במלחמת-
העולם השניה. דור שממון, תקו-
טת יאוש אראה בעליל / ובהיים
אין נחמה, אין אף קורטוב גיל /
וברבות ימי השממה וכמלאת ה-
סאה / יאבד כלח על הארץ ועל
יושבי בה.“

אימי ימי הדמים האלה וזוועות-
הם נותנים את אותותיהם גם
בשירי האור והנהמה המעטים,
שכתב, ובהם מורגשת השפעת
ביאליק, בשיר „במראות הלילה“,
שנכתב בהשפעת „ביום סתיו“
לביאליק, אובדות כל מחנות האם
היקרות, שהביאה לבנה בחלום
וכל אהבתה הלוהטת לו, בלילה
חמבד.